

Ympäristöministeriö

kirjaamo.ym@gov.fi

Viite: Dnro VN/19171/2023 YM

TUULIVOIMAOPPAAN KOMMENTOINTI

Ympäristöministeriö pyytää Kainuun liitolta kommentteja tuulivoimaoppaan päivittämiseen liittyen. Ympäristöministeriö on päivittämässä tuulivoimarakentamisen kaavoitusta, vaikutusten arviointia ja lupamenettelyjä koskevaa ohjeistustaan (Tuulivoimarakentamisen suunnittelu, ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016). Vuonna 2016 julkaistua opasta on päivitetty tuulivoimarakentamisen koskevan lisääntyneen tiedon ja tuulivoimarakentamista koskevan osittain muuttuneen lainsäädännön perusteella. Opasta on päivitetty muun muassa vuonna 2017 uudistetun ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain sekä 1.6.2023 voimaan tulleen uuden luonnonsuojelulain johdosta. Oppaaseen on lisätty merituulivoimaa käsittelevä luku, sekä tuulivoiman väkettä ja vaikutusten arviointia käsitteleviä osioita on täydennetty. Lisäksi oppaaseen on lisätty korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä. Päivityksessä on noudatettu vuoden 2016 tuulivoimarakentamisen oppaan rakennetta ja käsittelytarkkuutta. Päivitetty opas viimeistellään ja julkaistaan kommenttikierroksen jälkeen.

Kainuun liiton kommentit tuulivoimaoppaan luonnoksesta

Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -oppaan päivitys on kokonaisuudessaan tärkeä ja ajankohtainen. Valtakunnallisesti ja myös Kainuussa on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita ja tarve yhtenäisille menettelyille on ilmeinen. Lisäksi tuulivoimateknologia ja toimintaympäristö ovat muuttuneet vuoden 2016 jälkeen (nykyisen tuulivoimaoppaan julkaisuvuosi) mm. sähkömarkkinoiden, geopoliittisen tilanteen ja ilmastonmuutoksen myötä. On hyvä ja tärkeää, että oppaassa käsitellään tuulivoimaloiden vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen sekä useiden hankkeiden yhteisvaikutuksia.

Kainuun liitto esittää, että tuulivoimaoppaassa korostetaan maakuntakaavan roolia tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa. Seudullisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät alueidenkäytön kysymykset tulee jatkossakin ratkaista lain mukaan siihen tarkoitukseen säädetyllä suunnitteluvälineellä. Maakuntakaavan lain mukaista roolia Suomen suunnittelujärjestelmässä ei tule heikentää. Jokaisella maakunnalla tulee jatkossakin olla oikeus laatia omiin erityispiirteisiin ja alueelliseen demokratiaan perustuvaa maakuntakaavaa. Tuulivoimarakentamisen suunnittelussa maakuntakaavoituksen tehtävänä pitää jatkossakin olla tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen sekä erityisesti yhteisvaikutusten arvioiminen ja

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016, 02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:

2496992-4

huomioiminen, joille nykyisessä tuulivoimatoimialan kehityksessä ja toimintaympäristössä on selkeä tarve. Mikään muu maankäytön suunnitteluväline ei ota huomioon kokonaisuutta ja yhteisvaikutusten arviointia vastaavalla tavalla kuin maakuntakaava. Suomen eri maakunnissa on laadittu laadukasta maakuntakaavatason tuulivoimarakentamisen suunnittelun vaikutusten arviointi- ja selvitysaineistoa, joiden merkitys on tarpeen huomioida tuulivoimaoppaassa. Maakuntakaavan tarkastelutaso on vähintään seudullinen, mutta yhteisvaikutusten kautta myös pienemmät tuulivoimahankkeet vaikuttavat kokonaisuuteen. Kokonaisuuden hallinnan kannalta on tärkeää saada tuulivoimahankkeet kokoluokasta riippumatta ohjatuksi parhaille mahdollisille sijainneille. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan tarkemmassa suunnittelussa huomioon. Lisäksi tuulivoimaoppaassa on tarpeen selvittää maakuntakaavan huomioon ottamista jo hankkeiden suunnittelun alkuvaiheessa, jolloin voidaan arvioida muun muassa se, ettei hanke vaaranna maakuntakaavan toteuttamista esimerkiksi paikallisesti merkittävää tuulivoimarakentamista suunniteltaessa.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimaopas selkeyttää jatkossa eri kaavatasoilla (maakuntakaava ja yleiskaava) ja muussa suunnitteluvaiheessa (esim. YVA) laadittavien selvitysten tasoa ja laajuutta. Selvitysten tarkkuustason on vastattava kyseisen suunnitteluvälineen tarkkuutta. Esimerkiksi maakuntakaavan selvitykset laaditaan sillä tarkkuudella, mitä yleispiirteinen maankäytön suunnitelma edellyttää. Yleiskaavavaiheessa selvitysten tarkkuustaso on selvästi erilainen ja yksityiskohtaisempi (mittakaava). Lisäksi Kainuun liitto toivoo, että oppaan avulla voidaan selkeyttää ja yhtenäistää ympäristöhallinnon ohjeita ja viranomaislausuntojen sisältöä koko valtakunnan tasolla.

Opasluonnoksen mukaan tuulivoimarakentamisen keskittämistä voidaan edistää myös osoittamalla maakuntakaavoissa sellaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita, joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella. Kainuun liitto esittää asiakohtaa täydennettäväksi seuraavasti: "Tuulivoimarakentamisen keskittämistä voidaan edistää myös antamalla valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävien tavoitteiden edistämiseksi yleisiä suunnittelumääräyksiä ja osoittamalla maakuntakaavoissa sellaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita, joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella". Kaavakartalla osoitettavien kaavamerkintöjen lisäksi maakuntakaavamääräyksillä on tärkeä rooli suunnittelujärjestelmässä.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
suunnittelija

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi
PL 66
00521 HELSINKI

Viite: Lausuntopyyntöne 25.8.2023, KaivNro 5881

LAUSUNTO MELALAHDEN KAIVOSPIIRIN LAKKAUTTAMISESTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Paltamossa sijaitsevan Melalahden kaivospiirin (KaivNro 5881) lakkauttamisesta.

Melalahden kaivospiirin käyttöalueen ja samalla kaivospiirin alueen kokonaispinta-ala on 21,51 hehtaaria. Kaivospiirin kaivosmineraali on vuolukivi. Kuulutisasiakirjan liitteessä 2 todetaan muun muassa, että Melalahden kaivospiirillä ei ole aloitettu kaivostoimintaa ja alue on luonnontilainen.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on 25.5.2023 antamallaan päätöksellä (771/2023, Dnro 21043/03.04.04.33/2021) kumonnut Tukesin 18.6.2021 antaman Melalahden kaivospiiriä koskevan päätöksen (KaivNro 5881, lupatunnus KL2019:0006) kaivosoikeuden raukeamisen lykkäämistä koskevilta osin ja hylännyt yhtiön hakemuksen. Hallinto-oikeus on kumonnut myös Tukesin yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi antaman lupamääräyksen 2. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettu lupamääräys 1 kaivoslain mukaisia lopetus- ja jälkihoitotoimenpiteitä varten asetetun vakuuden osalta jää voimaan.

Kaivosviranomaisen on aloittanut Melalahden kaivospiirin lakkauttamista (raukeamista) koskevan asian käsittelyn 8.6.2023 pyytämällä yhtiöltä tarpeelliset selvitykset.

Kaivospiirin lakkauttaminen

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa Melalahden kaivospiirin lakkauttamiseen.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

25.9.2023
Dnro 248/00.04.02/2023

Rejlers Finland Oy
Jani Mara
Jani.Mara@rejlers.fi
PL 194
50101 Mikkeli

Viite: Lausuntopyyntöne 28.8.2023

LAUSUNTO PIIPPU-LOHTAJA 110 KV MAAKAAPELIN YMPÄRISTÖSELVITYKSESTÄ JA KAAPELIREITISTÄ

Rejlers Finland Oy on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa uudesta Piippu-Lohtaja 110 kV maakaapelin ympäristöselvityksestä ja kaapelireitistä.

Kajave Oy suunnittelee Kajaanin kaupungin Tihisenniemen alueelle uutta noin 1,8 kilometrin pituista 110 kV maakaapelina toteutettavaa voimajohtoa Piippu-Lohtaja. Voimajohtolla syötetään uutta Piipun sähköasemaa. Voimajohto on tarpeellinen Tihisenniemen alueen muuttuvien sähkönjakelutarpeiden kannalta. Lisäksi hankkeella on suotuisa vaikutus keskikaupungin sähkönjakeluun. Uuden voimajohton esi- ja yleissuunnittelu sekä luvitus on tarkoitus toteuttaa vuonna 2023 ja rakentaminen vuosien 2024 ja 2025 aikana.

Voimajohton ympäristöselvitys ja kaapelireitti

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa voimajohton ympäristöselvitykseen ja kaapelireittiin.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

Vaalan kunta
Vaalantie 14
91700 Vaala
kirjaamo@vaala.fi

Viite: Haarasuonkankaan tuulivoimahanke

LAUSUNTO HAARASUONKANKAAN TUULIVOIMAHANKKEEN OSAYLEISKAVALUONNOKSESTA JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Vaalan kunta pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Haarasuonkankaan tuulivoimahankkeen osayleiskaavaluonnoksesta ja ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Hankkeessa yhdistetään YVA-lain (252/2017, 5 §) mukaisesti ympäristövaikutusten arviointi ja kaavamenettely, jolloin ympäristövaikutukset arvioidaan kaavoituksen yhteydessä (MRL 9 §). Kyseistä tuulivoimaosayleiskaavaa laaditaan MRL 77 a §:n mukaisena yleiskaavana, jota voidaan suoraan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena. Kainuun liitto on antanut lausunnon 31.8.2022 tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja YVA-suunnitelmasta.

Haarasuonkankaan Tuulipuisto Ky suunnittelee Haarasuonkankaan tuulivoimapuistoa Vaalan kuntaan, noin seitsemän kilometriä taajaman koillispuolelle. Hankealue rajautuu lounaassa Puolangan kunnan rajaan. Tuulivoimapuisto muodostuu enimmillään 39 yksikköteholtaan 6-10 MW tuulivoimalasta. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Hankealueen koko on noin 7 400 hehtaaria. Sähkön siirto valtakunnan verkkoon tapahtuu valittavan vaihtoehdon mukaan noin 20–34 kilometrin päässä Fingridin Nuoujankankaan nykyisellä tai Fingridin suunnittelemaalla uudella sähköasemalla.

Lausunto osayleiskaavaluonnoksesta ja YVA-selostuksesta

Osayleiskaavaluonnoksessa ja YVA-selostuksessa on kuvattu Kainuun maakuntakaavatilanne riittävästi, ottaen huomioon, että Haarasuonkankaan hankealue ei sijaitse Kainuun maakunnan puolella. Kainuun liitto tarkentaa, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 tarkistaminen on kaavaehdotusvaiheessa ja kaavaehdotus on nähtävillä 20.9.-23.10.2023. Toisin kuin tuulivoimamaakuntakaava 2035 kaavaluonnoksessa, on kaavaehdotuksessa osoitettu Puolangan kunnan puolelle Vaarinkankaan tuulivoimaloiden alue (tv-35). Vaarinkankaan tv-alue sijaitsee Haarasuonkankaan tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä. Osayleiskaava-asiakirjoja on hyvä päivittää tämän osalta ja mahdollisuuksien mukaan myös ympäristövaikutusten arviointiselostusta.

Sekä osayleiskaavan että YVA-selostuksen yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitu Kainuun puolelle suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet (tv-35

Vaarinkangas, tv-31 Ukonkangas, tv-28 Takiankangas, tv-11 Iso-Koirakangas, tv-10 Murtiovaara ja tv-27 Hukkalansalo). Yhteisvaikutuksissa on esitetty mm. maisemavaikutuksia, arvioitu vaikutuksia linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, liikenteeseen, ihmisiin sekä huomioitu melun ja varjostuksen yhteisvaikutuksia. Koska lausunnoilla olevan aineiston mukaan Haarasuonkangas sekä muut Pohjois-Pohjanmaan puolelle suunnitteilla olevat hankkeet yhdessä Kainuun maakunnan puolelle suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa aiheuttavat yhteisvaikutuksia, Kainuun liitto ehdottaa, että osayleiskaava-asiakirjoissa ja ympäristövaikutusten arvioinnissa nimetään selkeästi keinot haitallisten yhteisvaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi yhteistyössä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2030 ja Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 kaavaehdotuksen maakuntakaava-aluetta koskeva yleinen suunnittelumääräys edellyttää yhteisvaikutusten arviointia ja haitallisten vaikutusten ehkäisemistä. Kainuun liitto toteaa, että Haarasuonkankaan hankkeen jatkosuunnittelussa on tarpeen huomioida myös Kainuun maakuntakaava-aluetta koskevat yleiset suunnittelumääräykset (mm. liikenneturvallisuus ja tuulivoimarakentaminen).

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
suunnittelija